

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 .
Pe o lună . 2.40 .

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telexon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 2,
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțimile publice și Loc
deschis costă fiecare ștr
20 fileri.
Manuscripte nu să inapo-
tază.

Bandiții publicisticeii noastre.

— Cetiți »Românul«. —

Arad, 29 Ianuarie.

Fericim evul mediu! Va fi fost el întunecat și barbar, a avut însă un puternic simț de adevăr și dreptate care nu iartă. Cavalerul acestor veacuri batjocurite de toți așa zișii moderni de azi, când prindea de veste că împotriva lui se umeltește prin intrigi și calomnie, ieșea în largul drumului, își aștepta dușmanul cu fața deschisă și cu spada în mână: își făcea el dreptate. Nu aștepta satisfacția juriilor de onoare, ori întârziata dreptate a judecătorilor, căci impulsivitatea lui primitivă îi porunceea să-și apere cinstea chiar și prin primejduirea vieții.

Nu știm dacă gândul acesta al nostru e frumos, în ori ce caz este însă just, pentru că ceea ce face așa zisul organ autorizat al partidului nostru național de un an de zile, unui om cu simț de rușine, nu poate produce decât dorința să se întoarcă acele vremuri când adevărul și dreptatea se lămurau într'un mod mult mai expeditiv.

Nu mai vorbim acum despre nerușinata calomnie ce s'a aruncat asupra ziarului nostru, nu mai vorbim despre Mangra, Jeszenszky și „tradarea”. Un an de zile ea a constituit singurul argument pentru distrugerea noastră, un an de zile noi am spulberat-o cu atitudinile noastre naționale, faptele noastre. Dacă și astăzi mai sunt oameni cari îndrăsnesc să o coboare pe hârtie, aceasta nu se poate atribui decât anarhiceii libertăți, care s'a înstăpănit asupra societății noastre și pe care noi nu suntem în stare să o restrângem.

Cum spunem, nu mai insistăm asupra acestei mizerabile calomnii, căci iată organul autorizat servește cauza noastră națională cu alte acte vrednice de el și de activitatea lui de până acum. Organul autorizat, de vr'o câteva zile, se năpustește cu o furie foarte explicabilă asupra oamenilor cari scriu „Tribuna”. Nu au fost destule bănuielele injurioase de până acum, nu au fost destule ponegririle lansate printre rânduri, organul autorizat vine acum, chipurile, cu dovezi cari, crede el, ar fi în stare să nimicească pentru totdeauna pe unii dintre redactorii noștri. (Cetitorii noștri înțeleg foarte bine pentru ce „trebuie să moară” redactorii „Tribunei”.) Organul autorizat a început să scormonească în viața noastră privată, a inventat fapte cari n'au existat și a mărit greșeli inerente firii omenteste. Deocamdată d. Sever Bocu este luat la goană. (Vezi „Românul” de Duminecă și de astăzi!)

Acum noi nu voim să mai facem ana-

liza sufletelor spurcate și inimilor putrede cari umblă să nimicească cu ori ce preț pe un om, — ar însemna să ne murdărim mâna într'un băligar — nici nu vom cerca să apărăm aici pe un coleg al nostru care a știut să se ridice prin muncă îndelungată și cinstită acolo unde este astăzi. Am face un lucru de prisos, căci publicul nostru știe ce valoare morală reprezintă gazeta autorizată și poate să judece redactorii „Tribunii” după ziarul pe care-l scriu ei jertfind toate plăcerile acestei lumi, pentru idealul nostru național.

Am vrea să facem însă o întrebare către organul autorizat și totodată către publicul românesc:

— E nevoie ca, daraveri bănești, necazuri pur personale, viața privată a unui om să fie invocată la toate ocaziile când e vorba de o discuție de ordin absolut principiar? Când eu vreau să-ți dovedesc ție că urmezi o politică greșită, trebuie să strig în lumea largă că un picior ție e mai scurt decât celalalt sau că acum sunt două zeci de ani, deși ai făgăduit prin un bilețel parfumat, totuși nu ai luat de nevastă pe fosta ta iubită?

Acest procedeu este nu numai caraghios dar deadreptul infam chiar și atunci când ese întemiat pe adevăr. Nu mai încapă îndoială că dacă recurgi și la calomnii pe socoteala vieții private a unui om, vrând să-l distrugi politicește, ești un criminal de rând, firea-i ori cât de autorizat.

Noi nu vorbim ad hoc. D. Sever Bocu va ști să spulbere toate acuzele ce i-s'au adus prin „Românul”. Voim numai să ne justificăm pe noi.

Am făcut întrebarea aceasta și am răspuns numai fiindcă voim să lămurim publicul nostru pentru ce în „Tribuna” nu s'a publicat până acum nici un atac personal împotriva nici unui adversar. Noi am înțeles și înțelegem un singur lucru: să păstrăm discuția principiară cu toate năzuințele de a o deplasa a contrariilor noștri. Și să nu se creadă că noi nu am avea la mână o mulțime de „dovezi” din viața privată a autorizaților noștri. Nu, avem foarte multe. Ii cunoaștem doar atât de bine și de o vreme atât de îndelungată.

Să spunem numai vr'o câteva pilde:

1) Unul, astăzi falit care nu mai vrea să moară și dușman al nostru, om care are tupeul să arunce în fața redactorilor noștri pretinse acte infamante, este un delapidator ordinar. A pungășit o instituție națională a noastră cu zeci de mii de coroane și împotriva lui este în curs un proces, care, este adevărat, se

tot amână, dar odată totuși va trebui să ajungă la sfârșit, dându-l de gol în fața opiniei publice românești.

2) Altul, un tip al omului lipsit de scupule, care are aierul că plutește într'o grozavă superioritate morală deasupra noastră, este, în termini comuni, un hoț cu drepturi ab antiquo. Din faptele acestui om, sunt multe, putem înregistra unul singur:

S'a despărțit de nevasta lui făgăduindu-i în fața notarului public, adevărat, neluând la protocol, că-i va plăti, după lege, 100 — nu știm tocmai exact — coroane la lună, bani de întreținere, pe cari nu i-a plătit însă nici odată, nenorocindu-o pe biata femeie, care și astăzi suferă din pricina aceasta.

3) Acest al treilea este un tip interesant care face pe gentilomul dar trăiește din o groază de datorii frauduloase.

Mă rog, întrebăm noi încă odată, e lipsă să aducem noi în publicitate pe acești oameni? Are lipsă publicul nostru cetitor de argumente de aceste în hărțuielile noastre cu autorizat? Nu. Noi nici nu vom ieși cu ele nici odată, dintr'un simplu motiv: nu avem lipsă de ele și mai bine ținem să suferim noi decât să înjosim presa românească, cum face organul autorizat.

În campania noastră ce s'a purtat vreme de un an și mai bine împotriva noastră, cu armele cele mai murdare ale calomniei, am avut prilejul de atâtea ori să ne pierdem cumpătul. Și în clipa aceasta ne gândim cu o adevărată groază la vremea când ar trebui să izbucnim și noi, trecând hotarele celei mai îndelungate răbdări, când ar trebui să punem pe hârtie toate pungășiile vieții noastre politice, pe cari socotim că le putem încă stărpi cu vorbe înțelepte.

Socotim însă că ne va păzi Dumnezeu de sosirea acestei vremi și publicul românesc, prin o intervenție energetică, va ști să înlăture această catastrofă.

Vom tăcea deci și pe mai departe, ne vom sugruma toate pornirile indignării noastre legitime, vom îneca în noi toată revolta ce o simțim văzând dreptatea noastră mozolită de niște perfizi și răi. Facem aceste pentru că noi înțelegem să ne jertfim pentru o cauză care nu este a noastră, ci a neamului nostru întreg.

Anul trecut când ne-am pomenit din senin cu calomniile mangrismului pe cap, ne-am revoltat. Acum zimbim. Cetiind atacurile aduse unui coleg al nostru, par'că ne încercăm ispita unei cutrămurări generale. Ne potolim însă, căci suntem siguri

că nu peste mult vom zimbi iarăși. Și mai suntem siguri de un lucru:

Viitorul istoric al frământărilor noastre de astăzi, după ce va cerne toate urăciunile, va selecționa valorile, va cântări faptele și va lămuri credințele tuturor, pironindu-și ochiul lui sever, înșeninat pe o clipă, asupra noastră, va zice:

— Mult ați suferit treceți în împărăția dreptății! Cu aceasta ne mângăiem și ne simțim îndemnați să suferim toate atacurile desperate ale bandiților publicisticii noastre.

Audiența ministrului-președinte Khuen. Din Viena se telegrafiază: Ministrul-președinte ungar contele Khuen-Héderváry a fost primit ieri în audiență de către Maj. Sa. Audiența a durat două ore și a fost de o deosebită importanță.

Contele Khuen a raportat Maj. Sale despre situația politică, făcând propoziții în ce privește rezolvirea crizei parlamentare și asigurarea votării reformelor militare. Propozițiile aceste au fost aprobate în întregime.

În cercurile politice se afirmă că ministrul-președinte a primit de la Maj. Sa autorizația de a continua tratativele de împăcare cu opoziția.

Dacă aceste tratative n'ar duce, însă, la încetarea obstrucției, va urma dizolvarea parlamentului și publicarea de alegeri noi. Maj. Sa și-a dat sancțiunea prealabilă și la această măsură.

Apropiata demisie a contelei Aehrenthal. Ziarele din Austria *Weltblatt*, *Grazer-Tagespost*, *Cesko Slovo* și ziarul *Localanzeiger* din Paris publică în numerele lor din urmă știri pozitive despre apropiata demisie a ministrului de externe. *Weltblatt* spune că demisia a fost prezentată monarhului încă Vineri, săptămâna trecută și că contele Pallavicini, ambasadorul monarhiei la Constantinopol și prezumtivul succesor al contelei Aehrenthal, a plecat deja spre Viena. *Cesko Slovo* are informația că însuși moștenitorul de tron Francisc Ferdinand și-ar fi exprimat dorința ca în persoana ministrului de externe să se întâmple schimbarea cât mai curînd.

Dizolvarea dietei provinciale croate. Monitoarele oficiale din Budapesta și Agram publică azi un autograf împărtășesc prin care dieta provincială a Croației și Slovoniei este din nou dizolvată. Autograful îl însărcinează pe noul ban Cuvaj să facă propoziții în ce privește noile alegeri.

Dizolvarea dietei este o urmare firească a rezultatului alegerilor din urmă. Fostul Ban *Tomasici* în două rânduri încercase să obție la alegeri o majoritate guvernamentală fără să reușească, însă. În urma acestor înfrângeri, Banul *Tomasici* a fost nevoit să-și dea demisia, pentru a da putința unui alt Ban să încerce înjgheburile unei majorități.

Dizolvarea aceasta neașteptată a stârnit în toate cercurile cea mai mare senzație.

Votarea apropiată. În ședința de Sâmbătă, Camera deputaților a terminat discuția apropiată, care a fost votată. În ședința de azi, Luni, apropiata s'a votat și în a treia cetire.

Cu această votare a expirat definitiv armistițiul încheiat între guvern și opoziție.

În decursul vorbirii deputatului *Csermák* și-a făcut azi, după o absență de câteva săptămâni, apariția primul ministru contele *Khuen-Héderváry*, căruia tabăra de mameluci i-au improvizat o primire gălăgioasă. Primul ministru e reînscătosit deplin și — după cum se afirmă în cercurile guvernamentale — hotărît pentru a da lupta decisivă cu obstrucția.

Schimbare în ministerul de culte. În cercurile politice din Budapesta este viu discutată o dispoziție a ministrului de culte contele *Zichy*, prin care consilierul baronul *Barkóczy*, șeful secției școlilor medii din Ungaria, este trecut la altă secție.

Impotriva baronului *Barkóczy* presa ungurească de un an a deschis o campanie înverșunată, pentru că baronul *Barkóczy* în conducerea secției sale era condus de principii prea clericale.

Dispoziția aceasta a ministrului de culte se va aduce în discuție și în parlament.

O noapte pierdută.

De **Caton Theodorian.**

„Bacalaureatul *Mardare* se plătia cu asta de o datorie. Adunase în jurul unui pahar la *Dodani*, berăria dosnică din preajma *Cismigiului*, pe gradații bateriei unde-și făcea rîndul de ostăș.

Acolo, ca la ea acasă, se desfăta pe atunci o lume a *Bucureștilor*, care știa să petreacă nesupărată și pe leffin. Lumea aceea o făcea slujbașii mici, negustorii, plutonierii, mahalagii și galonații căzărnilor.

În fumăria groasă tovarășii de un ceas ai lui *Mardare*, băuseră cât îi ținea pântecile și acum toropiau, borbosînd un cântec și așteptând ceasul care să-i ducă pe fiecare în lumea lor...

O plictisală grea stăpâna, apăsând ca plumbul. Somnoros ca și oaspeții, un bec de gaz triumfător o lumină slabă pe chipurile aspre ale tunarilor, între cari fața voluntarului se osebia în linii blânde, subțiri, — și'n jurul meselor, trei întrunite, mâni nesigure scăpau păharele gulerate, deșertînd spuma smântînoasă ce se scurgea, cu flori de zăpăjoare pe scânduri.

Noaptea de *Noemvrie* umedă, se simțea afară începînd să pice. Mușterii goliseră locul. Chelnării căscau. Stăpânul, la tejghea, pierdea răbdarea. Ornicul arăta, că a trecut de miezu nopții. Băutura îndestulase pe cei rămași și gazul se cheltau de geaba.

Din colțul unde se contenea chinuit. *Mardare* ceru plata. Nouă inși băuseră cât bateria întreagă. El nu gustase mai nimic.

Degetele slabe nu dovedeau limbile catarâmi-

lor în cingători, săbiile tărăiau pe scânduri, cisme grele purtau picioarele împletecite și mustăți stufoase se lăsau umede pe buze.

Grăbit, chelnărul stînsse lumina de pe urmă. Pe ușe se îmbulziau, clătîndu-se, militarii și'n uliță aghirotantul începu să fluere:

„Ah! pentru militari, infanteriști, tunari...”

Din susul bulevardului, mai mult alunecînd pe podețul ce prinsese pojghiță, două umbre se alegeau venînd. Mai de aproape se desluși un ofițer cu nevasta. Ca dintr'o poruncă trupurile gradaților se îndreptară, chipiurile de pe sprîncene se dreseră pe frunte. Trecu o înfrigurare din privirea posomorită a maiorului, care-i fulgerase.

La colțul *Sărindarului* se despărțiră. Bacalaureatul *Mardare* apucă la stînga, pe podul *Mogoșoarei*, ceilalți porniră spre cazarmă.

Sălnic în sufletul lui, cuprins de o nesfârșită tristețe, bacalaureatul își ridică gulerul, se scutură și se gândia: O noapte pierdută!...

Și un dor cald îl cuprîndea după o țară din apus; după un oraș vechi, medieval, unde să simți, că și morții trăesc cu cugetul lor, cu opera; după un colț luminos unde să plutească arta; după o năluca.

Legănându-se, de un vis, mergea astfel pe ulița noroită, deschizînd cu închipuirea o cărare albă înaintea...

Tăcerea o țesea o umbră amorfă și umbrele tremurau ude. La *Capșa* doi întărziți beau șampanie; de sub bolțile unei tavernă venea un plîns de strună rănită; doi îndrăgostiți se furisau sub coviltirul unei trăsurii.

„Popa valah scandalagiu”.

Sub acest titlu mojicesc citim în fițuica din *Târgul-Murășului* „*Székely Ellen-zék*” următoarele:

„Așa se pare că popii valachi cu congruă din *Șardul-săcuiesc* îi plac banii statului, dar limba oficială a acestuia nu. Cel puțin aceasta reiese din cazul de mai la vale. Individul *Ioan Gligor* din numita localitate dorind să se căsătorească, s'a dus la preotul gr. cat. *Alexandru Gligor*, ca să-și ceară certificatul de botez. Acesta i-l'a dat, dar numai în limba valahă. Matriculantul, însă, nu l'a acceptat și a cerut unul unguresc. Văzînd aceasta *Ioan Gligor* s'a dus iarăși la popa valah și l'a rugat să-i facă un certificat unguresc, popa însă l'a refuzat spunîndu-i că nu știe ungurește. Din pricina acestor vexații nemeritate înșurăței s'au mîniat și luîndu-și ca martori pe primarul comunal și pe învățătorul de stat *Tálos Márton*, i-au adus popii la cunoștință că trec la religia reformată. Când, după 14 zile, înșurăței s'au înfățișat din nou la popa, acesta s'a înfuriat și a dat afară atât pe mire cât și pe mireasă. Recomandăm în atențiunea ministrului de culte pe acest popă, care adevărat că nu refuză congrua, dar nu vrea să știe ungurește”.

La rîndul nostru punem cazul în atențiunea forurilor noastre bisericești și politice competente, rugîndu-le să apere pe preoții conștienți cum e părintele *Alexandru Gligor* din *Șardul-săcuiesc* și să-i puie la adăpost de injuriile murdare ale tuturor reptilelor dela fițuicile șovine. După cât știm nu există și nici nu poate exista lege, care să constrîngă pe preoții români la redactarea în ungurește a actelor lor oficiale și cine încearcă să le impună aceasta, comite un atentat la autonomia bisericilor noastre, atentat care trebuie prevenit din vreme, pînă ce temeritatea potrivnicilor noștri n'a trecut încă ori ce margini.

Din urmă prindea să se ridice un murmur, se desluși un larmăt și un alai răsătia deaproape. În mantaua lui, zgribulit, se gândia *Mardare*: o întrunire studentească, cum mai fusese de curînd, scandal de sigur, și-și iuțea pașii să scape.

Strigăte tari, urale, se împletiau într'un glas singur, puternic, îl impresurau.

O trăsură deshămată trasă de un cărd de oameni, îi răsări. Iar în mijloc, o femeie înmuiată în horbote, sclipînd de scule, purta pe buze trandafirul unui zămbet. Nu se vedea de flori, și o mare de capete i-se descoperise. Sărbătorită era actrița cea mare dela operă care sorbea farmeul succesului dela rampă.

Cunune și crengi umpleau trăsura.

În părul ei puțin despletit, ca o fulie, se mîndrea o camelie.

Cuprins de aceleași friguri, răpit de valurile amețitoare, tînarul se descoperi și'n limba ei sufletul lui rosti cu buzele:

— „Eviva bellissima!”

Cu gesturi gingașe actrița își feria fața de horbotele ce n'o lăsau să vadă, o mână de crăiță ridică rochia de mătase și piciorul mic, ascuns în pantof de atlas, atingea scara trăsorii, să coboare.

Priin multime o cărare se deschidea în calea ei, în fața hotelului.

Dinaintea ușei o privia bacalaureatul.

Un braț fierbinte îi încolăci atunci gâtul și buzele ei roșii sărutară ochii cei aprinși ai tînarului frumos.

Pe franțuzește spusese:

— „Pentru voi toți”.

Consistoarele noastre n'ar face un lucru de prisos revocând preoțimei în memorie cât mai des datoria de a nu tolera nici o știrbire a drepturilor ei, mai ales că, în timpul din urmă, după cum ne spun informațiile ce avem la îndemână, sunt pe alocurea și preoți cari nu știu să procedeze cu demnitatea părintelui Gligor din Șardul săcuiesc.

Avem la redacție copii de pe certificate redactate de preoți de-ai noștri în ungurește, nu voim însă să facem uz de ele, pentru că intenția noastră nu e să jignim persoane, ci numai și numai să combatem o slăbiciune, a cărei importanță nu toți o pot cumpeți în deajuns și ale cărei urmări pot să fie foarte păgubitoare pentru neatârnarea singurei noastre cetăți de apărare națională, încă neatinsă de ghiulelele dușmane. Știm cu toții că această cetate e biserica noastră strămoșească și datori suntem a o apăra și a o păzi chiar și împotriva celor mai puțin declarate ispite ce se fac întru oblicirea porților ei.

Din cazul dela Șardul săcuiesc ne alegem din nou cu o experiență îngrijitoare. Vedem cât de slabă e legătura sufletească între credincioși și biserică, în acele locuri inundate de puvoiu străin. A fost deajuns ca matriculantul ungar să se răstească odată la însurății și legătura aceasta s'a și distrămat. Insurății au trecut la legea ungurească din partea locului, dovedindu-se încă odată cât de covârșitoare e autoritatea chiar și a celor mai inferioare organe ale statului maghiarizator în comparație cu autoritatea ce au în fața credincioșilor apucați pe povârnișul înstrăinării reprezentanții bisericii noastre. Preoțimea noastră trebuie să muncească în asemenea locuri din răspuseri pentru întărirea conștiinței românești și pentru stărpirea bălăriei din preajma altarului nostru străbun. Insurății din Șardul unguresc, instigați probabil de oamenii stăpânirii, au fost de credința că preotul românesc le-a făcut mizeriile; ei nu și-au putut da seama că, dimpotrivă, matriculantul ungar a procedat samavol-

Depărtându-și picioarele mici, printre fustele albe, artista sburase pe scările hotelului.

Mii de glasuri, din uliță, o cheamau la balcon. Ea se ivi încă odată.

— „Eviva bellissima!” scăpase iară din pieptul militarului.

Și cu chipul întins, culese camelia desprinsă din părul artistei ce fusese aruncată lui, pentru toți.

Iar după ce șgomotul tăcu, golind ulița și balconul rămase în noaptea rece, negru ca o ruină, bacalaureatul Mardare pieri în umezeala întunericului mai îmbătat decât tovarășii lui înfierbântați cu bere

nic, jigbind un drept al bisericii lor, precum nu și-au putut da seama nici de datoria lor de-a se conforma atitudinii părintelui lor sufletesc, care a ținut să-și afirme calitatea legală cu demnitate.

E un simpton acest caz al distramării lente, dar sigure ce s'a pornit de mult la periferiile masei românești și nu putem să accentuăm îndeajuns datoria noastră a tuturor de-a o stânjeni din vreme. Se poate întâmpla, în cazul dat, ca părintelui Gligor să i-se caseze acea nenorocită de congruă; se poate întâmpla ca forurile politice să ocrotească și de data asta procedura nelegală a matriculantului din chestiune, după ce ținta lor rămâne mereu aceeași: subminarea în fața poporului nostru a autorității forurilor noastre, pentru ca să accelereze în acest chip fatalul proces de distrămarea națională a noastră. Cu atât mai imperioasă este deci datoria noastră de-a ne apăra situațiile din răspuseri și de-a face ca simptomele, — în timpul din urmă, durere, destul de numeroase — de felul celui din Șardul cangrenei săcuiești să dispară pentru totdeauna, înseninându-se pretutindeni prestigiul așezămintelor noastre și cel al apărătorilor lor legali.

Anarhia în Biserică.

Primum următoarele:

Domnule Redactor,

De o vreme încoace publicistica noastră „autorizată” pare a fi trecut cu desăvârșire peste ori ce considerații de morală și de bunăcuviință. D. Goldiș în noul său ipostas de director, pare a-și fi uitat cu totul trecutul său de profesor și educator și atribuția sa actuală de secretar consistorial*) Vă mărturisesc că am rămas ca trăsniț văzând până unde a decăzut acest slujbaș al bisericii, care scrie la adresa unui asesor consistorial din Sibiu: „unde ești mizerabile asesor consistorial”, „caraghiosul Triteanu” „banditul” etc. — care și bate joc de liturghia bisericii noastre, — pentru care cuvântul „călugăr” a ajuns un cuvânt de ocară, ca și acela de „conliturghisitor.”

Mă mir foarte mult cum poate suferi o astfel de anarhie P. S. părintele episcop I. I. Pap, și cum nu ia măsuri împotriva acestui secretar, care își bate joc de biserică sub cuvânt că „apără solidaritatea națională”. Așa nu cred să mai fi vorbit nici odată în biserica noastră un secretar consistorial. Dacă s'ar întâmpla un astfel de caz în biserica catolică, nefericitul de rabiât inconstient ar trage chiar a doua zi consecințele.

Un cleric scandalizat.

*) Dl Goldiș mai e și deputat sinodal, deputat congresual și asesor în consistorul din Arad și asesor în consistorul mitropolitan, deci îi dă mâna! (N. Red.)

Banditismele „Românului”.

Ceeace am prevăzut a urma: nu se găsește nimenea care să iscălească criminal îndreptat împotriva onoarei și corectității mele publice și private în ziarul comitetului partidului național din Transilvania și Ungaria, cu toate că, Sâmbătă, făgădui-se-ră că vor semna, în urma cuvântului meu, după cum vor afla de cuvînță.

În răspunsul ce mi l'ă azi, „Românul” scrie: „D. Atanasie Hălmăgian deși numai tipograf, dar este om cinstit, care nu are asupra vieții sale nici o pată și d. Sever Bocu, ar putea să fie mândru, când Atanasie Hălmăgian i-ar întinde mâna”.

Eu încă l'țin pe d. Hălmăgianu de om cinstit, în orice caz incomparabil mai cinstit decât pe directorul d-voastră, acel d. Vasile Goldiș, care a introdus banditismele acestea în viața publică românească, pe a cărui frunte va rămâne vecinic pata de a fi înjosit, la ultimele trepte ale decăderii, necunoscute până la d-sa, presa românească.

Sfidez cu cel mai mândru dispreț calomniile și insultele murdare ale lui Vasile Goldiș. Nu sunt venit din Africa aici, în această societate am crescut, sub ochii ei mi-s'au desfășurat toate actele vieții mele și nu aștept un certificat de moralitate dela amoralul Vasile Goldiș ori dela becnicul de Marșeu. Dimpotrivă, ar trebui să mi examinez conștiința, să mă pipăi nu cumva m'am făcut fără voe vinovat de vre-o mișelie, când aș ști, că acești oameni mă țin de om de omenie.

E destul pentru a caracteriza banditismele acestui domn să-i citez propriile sale cuvinte. În Numărul 43 al „Românului” descrie o scenă ce s'a petrecut între dânsul și Dr. Al. Vaida-Voevod în sânul comisiei de candidare dela alegerile din 1910. Cu un adevărat lux de amănunte publice în acest articol atacurile lașe, despre cari s'a făcut destulă vorbă, ale dlui Vaida, la adresa mea. Și iată ce zice:

„...Atunci d. Dr. Alexandru Vaida-Voevod s'a întors și privindu-mă drept în ochi m'a întrebat: „Răspunzi tu cu cinstea ta pentru cinstea lui Sever Bocu?” M'a frapat întrebarea, dar fără ezitare am răspuns: „În interesul solidarității partidului național român da, eu răspund cu cinstea mea pentru cinstea dlui Sever Bocu”.

Și acest om crede că mă poate face acum necinstit înainte de a-și da dovada supremă a ticăloșiei sale.

Celalalt îmi azista împreună cu d. Dr. Sever Ispravnic de secundant în afacerea mea cavale-rească cu dd. Dr. Vlad, Dr. Vaida și Dr. Bontescu.

Martorii părților adverse pun întrebarea: — Primiți! d-v. răspunderea pentru trecutul lui Sever Bocu?”

— Primum! — replică d. Dr. Sever Ispravnic și d. Dr. Iustin Marșeu, la protocol punând și dânsii aceleși întrebări martorilor părții.

La juriul de onoare, se face el apărătorul meu și acum? Demisionează dela Reuniunea Femeilor Române, că n'ar putea sta alături de mine. Voi reveni dealtfel asupra acestei demisiuni.

Tot în numărul de azi amoralul Goldiș îmi mai pune o întrebare, pe care în mișelă ei nu o întreacă decât prostia. Și anume:

14. Adevărat este ori ba, dle S. Bocu, că d-ta ai mințit, când în numărul 12 din 1912 al „Tribunei” ai susținut, că ai supus toate actele vieții d-tale private și publice unui juriu de onoare, care ți-a dat calificațiunea deplină a onoarei și corectității d-tale personale?

Toată lumea știe că supunându-te unui juriu de onoare înseamnă ați supune toate actele vieții tale private și publice judecării lui. Cum am mințit deci? Înaintea juriului erau acuzatori dd. Ioan Suciu și Dr. Romul Veliciu, secundanții cari l-au cerut, i-am oprit eu să aducă vre-un act al meu în fața lui? D. Goldiș se face prost, numai pentru a putea fi perfid.

Adevărul e tocmai contrarul. Nu numai că m'am supus juriului, dar am mers cu latitudinea până la marginile extreme: am admis pe un președinte numit de adversari. Eu am vroit să l'pun pe d. Oncu de președinte al juriului. Ați zis, nu, d. Oncu e interesat. D. Oncu ar apăra pe un necinstit. Atunci am spus martorilor mei, nu dificultez pe nimeni, ca să vă iau pretextul vecinicilor amănări, căci trei luni întregi m'ați purtat tot cu amănări. Și a fost întâi designat din partea d-v.

Dr. RÓTH KÁLMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

d. Cosma. N'a primit. Apoi d. Bărsan, care a primit. Și sub președinția sa a fost îndrumat d. Bontescu, să'mi dea reparație cavalerescă.

Reproduc aci din nou din „Tribuna” Nr. 110—1910 scrisoarea foștilor mei martori:

DSale

Sever Bocu

redactor al ziarului „Tribuna”

Arad.

Aveți onoare a Te încunoștința, că afacerea de onoare iscată între d-ta și d. Dr. Victor Bontescu, s'a încheiat azi primind satisfacție corâspunzătoare din partea dlui Dr. V. Bontescu — pe cale cavalerescă.

Primește, expresia deosebitei noastre considerațiuni.

Arad, 16 Mai 1910.

Dr. Sever Ispravnic m. p. Dr. Iustin Marșeu m. p.

Și când astfel de sfârșit au avut în fața juriului propus de domniavoastră, cu președintele domnilorvoastre, în fața unui juriu compus însă din oameni integri, calomniile d-voastră josnice, credeți că mă puteți târi acum într'o discuție publică, în care să rămână totul nelămurit și să vă alegeți, în cazul cel mai rău, cu aparența faptelor pentru publicul d-voastră orbit de patimă. Dar ar trebui să uit cu desăvârșire de demnitatea mea și să nesocotesc și demnitatea acestui ziar, coborîndu'l în vâltoarea murdară a calomniilor josnice în care vă tăvăliți. Nu ne dați oare zilnic dovezile celei mai neînchipuite pervertiri a judecării și în chestiunile cele mai simple și lămurite în cari ne deosebim? Pot eu aștepta o judecată onestă dela d-voastră?

Intre astfel de împrejurări vedeți dar bine că am un motiv, un puternic motiv ca să cer pe autorul mișeliei patronată de Vasile Goldiș.

Eu n'am nevoie de certificate de moralitate din partea nimănui, societatea în care trăiesc, prietenii cari mă cunosc, știu că nu's capabil de fapte infamante. Vreau însă să pun pecetea infamiei pe fruntea calomniatorului mișel, pe fruntea criminalului, care atentează la cinstea oamenilor, cum ar atenta un hoț de codru, la viața cuiva — și poate să stea totuși membru în comitetul național ori membru al societății cinstite de oameni. Până când nu voi primi pe acesta, să rămână pecetea acestei infamii pe fruntea lui Vasile Goldiș, pe care nu'l pot da în judecată.

Idelfel „Românul” chiar în numărul de azi mă amenință înainte. Ei, iată încă un motiv pentru care nu mă pot decide deocamdată la altă hotărîre.

Îl provoc însă aci pe d. Goldiș, să continue cu infamiile și să mă anunțe când s'au isprăvit.

Căci dacă aș merge acum la judecată, mai târziu ar spune iar, că n'a m'a cruțat și mai are și altele. Aștept dar dosarul complet al propriei sale mișelii, pe urmă — vom vedea.

Sever Bocu.

„Gunoiiul” și „harța” ca rațiune de a fi a „Românului”.

„Uite batjocură, de când ne-am apucat și noi de harță ne curg abonamentele gărlă”. Așa zicea mai acum un an administratorul ziarului autorizat (Vezi „Românul” Nr. 10 a. c. pg. 3, col. 3) într'un moment de sinceritate. Această mărturisire ne face cu puțință să înțelegem, de ce continuă ziarul „partidului” cu țigăniile fără precedent în analele publicisticii noastre? — D. Iorga zicea astăvară: „se vede că gunoiul e rațiunea de a fi a organului dlui Goldiș.”

Acum, după însaș mărturisirea organului dlui Goldiș, rațiunea lui de a fi nu e numai gunoiul, ci și „harța”. Cine ar mai abona și cine ar mai ceti „Românul” dacă el n'ar fi monitorul celui mai imoral scandal și al celor mai nerușinate minciuni și calomnii?

Când va înceta „Românul” cu batjocurile, n'o să-l mai cetească nimeni. Deci, înainte încă dle Goldiș până mai poți înjura și provoca scandal.

„Chestia școlară din com. Hunedoarei.”

— Un răspuns. —

În Nrul 270 al „Tribunei” sub titlul „Chestia școlară din comitatul Hunedoarei” preotul gr.-or. Z. Tilicea din Vaidei, cu o droaie de neadevăruri se năpustește asupra mea, vrînd să se spele pe sine și să pună pe mine vina pentru periclitarea școlii din Vaidei.

Pentru lămurirea adevărului, dați-mi voie Dle Redactor, că pe scurt să-i reflectez în următoarele:

Fiind majoritatea poporului din Vaidei gr.-or., deși avem 35 copii gr.-cat. obligați la frecvența școlii (și nu 15—17 cum zice d. Tilicea; dovedă oficială oficiul parohial gr.-or. Nr. 150—1911 și a oficiului protopopesc gr.-or. Nr. 589—1911) nu au voit să înființeze școală deosebită, ci din anul 1856 începînd, an de an au votat din bugetul comunal toate speșele de lipsă pentru susținerea școlii gr.-or. Afară de aceasta au mai primit pentru școală an de an câte 1000 cor., zi una mie coroane, dela universitatea săsească. Din acești bani precum și din pedepșele școlare și alte venite, câștigate de gr.-or. și de gr.-cat. împreună, pentru școală, s'ar fi putut înființa un fond școlar. Ce a putut face d. Tilicea cu atâția bani nu știu?

Așa, pe banii comunei, am susținut 56 de ani o școală unde numai ei sunt stăpâni: d. Tilicea ca director, cumnatul și ginerele său ca învățători. Drept mulțumită pentru atîta bunăvoință din partea noastră, când s'au votat din bugetul comunal pentru biserica gr.-cat. 100 cor., d. Tilicea a recurs până la ministru, se înțelege fără rezultat, deși biserica gr.-or. deosebit de suma votată pentru școală a primit și primește anual 400 cor. Apoi pe pruncii noștri numai îi batjocoresc și bat, cât poporul gr.-cat., scârbit de atîta patimă și ură, în cele din urmă a preferit să-și înscrie băieții la școala din Orăștie, Cudsir și Romos. De pildă băiatul meu de 7 ani a fost torturat de învățător în școală așa, încât a zăcut pe pat mai multe zile. Fetita crâșnicului meu fără nici o vină a fost bătută vîntată și rănită în școală de însuși preotul Z. Tilicea. Cauza a ajuns la tribunal și astăzi se poate vedea sub Nr. 6425 — 1911 în Deva.

Cazuri de acestea au obvenit zilnic. Așa nu e mirare că fiind excepționată școala de autorități: și fostul notar Laurian Bercian (deși a fost gr.-cat. și, de altă parte, avea ordin dela comitat să înființeze școală comunală) mergînd în ședința comitetului gr.-or. și insistînd să susțină școala confesională și să nu lase să e înființeze școala comunală, poporul gr.-or. a strigat: „Duce-ți pe învățătorii aceștia din comună și ne dați învățători harnici, atunci vom jertfi ca să susținem școala”. Deși eu și notarul Bercian am insistat în repetite rînduri pe lângă d. Tilicea că, deși învățătorii îi sunt unul ginere și unul cumnat, să pucească contra lor după dreptate și să nu periclitaze școala confesională, nu am putut ajunge la nici un rezultat, ci d. Tilicea cu ai săi a grăbit să hotărască în 1909 înființarea școlii comunale, dovedă primul comitet școlar: a fost compus numai din oamenii lor. Se înțelege că eu am protestat-o aceasta la comitat. Am protestat mai departe și aruncul făcut în mod melegal de ei numai pe gr.-cat., chiar și pe biserica gr.-cat., în urmă am protestat și acordarea ajutorului de 30.000 cor. fiindcă nici ei nu s'au învoit să ni-se voteze nouă 10.000 cor. pentru înființarea unei școlii gr.-cat., temîndu-se de concurență. De altmintelea suma de 30.000 cor. d. Tilicea nu a voit să o folosească pentru scopuri școlare, ci după ce i-se vor fi votat suma, a voit să insiste pentru deschiderea școlii comunale.

În 8 Dec. 1910 ne-am adunat să facem o înțelegere, d. protopop gr.-cat. s'a prezentat, cel gr.-or. deși a fost promis totuși nu a venit. Ei au vrut numai să ne batjocorescă, zicînd că din 3

învățători ne dau și nouă unul, și anume să treacă la unire ginerele dlui Tilicea, învățătorul Voina, care a trebuit singur să-și sepe cucuruzul, fiindcă nici un Român de bine din Vaidei și jur, nu a voit să-i luere nici pe bani, precum ați putut ceti în 1910 în „Libertatea”.

Acestea sunt stările adevărate din Vaidei și așa puteți vedea că nu eu periclitaze școala din Vaidei ci d. Tilicea i-a dat lovitura de moarte. Trebuie totodată să declar că recursele publicate sunt mistificate, și e o minciună că eu aș fi cavent al prim-pretorului și de aceea protejat. Prim pretorul chiar să aibă lipsă de caventi nu se va adresa și ruga de un preot român. Din contră aș putea zice că ei sunt protejați de prim-pretorele, fiindcă acuza făcută încă în 1910 contra notarului care a nedreptățit pe poporul meu, la îndemnul dlui Tilicea nici azi nu e rezolvată. Așa dar drept ați zis în Nr. 257 că „Vina e în mare parte și a conducătorilor locali”.

Mulțumindu-vă pentru bunăvoință.

Vaidei, 3 (16) Ianuarie 1912.

Semnez cu stimă

Iosif Popoviciu,
preot rom. unit.

Nota Redacțiunii. Am dat loc răspunsului părintelui I. Popovici în scopul de a contribui la lămurirea adevărului cu privire la școala din Vaidei. Cetitorii noștri cari au cetit în traducere fidelă documentele relative la această chestiune odioasă, în Nrul 278 — 1911 al „Tribunei”, nu pot găsi în răspunsul părintelui Popovici nici o înfirmare a celor susținute în articolul din numărul amintit. Părintele Popovici, din nefericire a confundat „școala românească” din Vaidei cu părintele Tilicea și cu învățătorii dela acea școală. Să zicem că acești trei inși sunt de fapt așa de răi precum ni-i arată păr. Popovici. Urmează oare de aici că școala românească, ca instituție, e vrednică de peire? Nu vede păr. Popovici că aici e pe terenul celor mai regretabile personalități?

Sau crede Sf. Sa că va găsi cineva de bani buni scuzele pe cari le aduce aici, cu bătaia copiilor gr. cat. etc., dându-le acestora importanța unor motive pentru cari ar trebui zădărnicită asigurarea școlii? De unde înțelepciunea de a aprinde moara pentru a scăpa de șoareci, părinte Popovici?

Cu toată scuza păr. Popovici el rămâne în ochii noștri un „preot trădător” căci scuzele lui sunt numai băiguielele vinovatului care mai crede că poate să-și încurce pe judecători.

Păr. Popovici zice că „recursele publicate de noi sunt „mistificate”. Somăm pe părintele Popovici să dovedească aceasta, căci la caz contrar rămâne și cu păcatul de a fi spus un neadevăr. Noi avem copii autenticate de pe recursuri. Dacă ele sunt mistificate apoi trebuie să ajungă în pușcărie d. notar Danilescu.

Aveți cuvîntul, dlor din — Vaidei.

AVIZ.

Abonații cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați prin aceasta să binevoiască a-l reînnoi cât de curînd ca să nu fim siliți a le sista expedarea ziarului. Restanțierii sunt rugați să plătească și restanța de abonament.

Adm. „Tribunei”.

Dr. V. Meșter — redivivus.

Sasca-montană la 29 Ianuarie 1912.

D. Dr. Vasile Meșter fost avocat și director de bancă în comuna noastră, începe din nou a se înșirui între fruntașii neamului și încă între cei mai veritabili fruntași. Și în privința aceasta e ajutat chiar și din partea stimatei sale soții. N'aveam nimic în contra acestei împrejurări, mai ales acum, când avem trebuința de fiecare dintre bărbații noștri, numai bucura ne putem când fiecare voiește să fie la postul său, când e vorba de a lupta pentru drepturile și interesele generale ale neamului.

Am pus în titlul acestei corespondențe cuvântul *redivivus*, pentru că d. Dr. Vasile Meșter numai în urma unui act de renaștere poate reintra în șirul așa zișilor fruntași ai neamului. Despre aceasta se va convinge cetitorul din cele următoare.

Cu vre-o câțiva ani mai înainte s'a răspândit vestea în comuna noastră precum și în întreg jurul, că d. Dr. Vasile Meșter se va așeza la noi ca avocat. Mare ne-a fost bucuria tuturor, pentru că cunoscându-i activitatea, ce a dezvoltat-o deja ca universitar pe terenul luptelor naționale, eram de convingerea, că într'însul vom câștiga nu luptător de prima forță, care ne va conduce cu mai mult curaj și cu mai mare curățenie sufletească ținând sus steagul național, care și așa începuse a fâlăi într'o grandiositate, ce băga spaimă și cutremur între cei ce se aflau în tabăra nouă pururea contrară.

Bucuria noastră începuse a se și justifica pentru că d. Dr. Vasile Meșter de fapt începuse a merge pe căi bune și adevărate. Poporul din jur priviau cu încredere în tânărul luptător și îl urma așa, că d. Dr. V. Meșter începuse a se forma de un fel de conducător împrejmuit de iubire, stima și încrederea tuturor. Cu toții nutream puternica convingere, că steagul intereselor noastre românești nu poate fi pus în mâni mai puternice, ca în mâinile sale, pentru că nu va fi putere lumească ca acest steag să fie smuls din aceste mâni, decât trecând numai peste corpul fără viață a steagului.

Și iată că timpul, nemilosul timp ne-a adus, cea mai urgisitoare desiluzie. Pe când noi eram liniștiți, că cauza noastră e pusă în paza unui cinstit și necoruptibil bărbat și fruntaș, iată că ne pomenim de odată ca cu fulgerul din cer senin, că fruntașul nostru, speranța și nădejdea noastră a aruncat steagul lui încredințat în noroi, ca un obiect de dispreț și fără valoare, a părăsit tabăra sa, unde era așa zicând general-conducător și rupând brusc cu trecutul său, trece în tabăra contrară, lăpădându-se de programul nostru național și acceptând programul partidului guvernamental, cu care partid poporul nostru sta într'o crâncenă și desperată luptă de multe decenii. În șirurile noastre se produce o zăpăceală; o adevărată destrăbălare, pentru că înzadar am căuta motivul, care psihologice cel puțin să arunce lumină în privința acestei felonii a fruntașului și a conducătorului. Involuntar ne-a venit în minte istoria unui strămoș de ai noștri, istoria viteazului *Coriolan*. Tradarea ace-

stui strămoș deși nimeni nu o poate scuza, totuși psihologicește se poate explica. După ce în urma vitejiei sale personale, luptând cu un eroism ne mai auzit *Coriolan* ajungând în Capitoliu este adânc jignit în ambiția sa de bărbat și de erou și în urma instigărilor unor individeoși nu i-se da onorul ce i-se cuvine, cea ce îl face a trece în tabăra dușmană de moarte a patriei sale.

La d. Dr. V. Meșter nu putem afla nici un motiv, care l'ar putea scuza înaintea lumii pentru pasul nesocotit ce l'a făcut, pentru că din partea tuturor i-s'a anticipat în cantitate poate prea mare toate onorurile, ce i-se poate da unui luptător național. A fost adus în areopagul național, unde i-s'a dat un loc de cinste și a fost investit cu epitetul onorific de fruntaș al neamului.

Și ce face acest fruntaș? Cu ocaziunea ultimelor alegeri dietale prin cercul Sasca-montană începe încetul cu încetul a se răspândi unele șoptiri, cari la început nu îndrăzneau a se propaga în glas sunător, că conducătorul și fruntașul național Dr. Vasile Meșter se pregătește a se lăpăda de credința, de convingerea sa de până acum.

Cei inițiați în tainele acestei peme-niri de convingeri, ce se produce în sufletul tânărului și însuflețitului naționalist au fost martorii unei înspăimântătoare vedenii: Intre d. Dr. Vasile Meșter și între d. C. Burdea încep a se țese unele fire de înțelegere reciprocă. Telegramme peste telegramme se schimbă între acești bărbați, iar trenul dela gara din *Timișoara* a avut curioasa ocaziune de a duce în cupele sale de I clasă până în capitala țării pe acești politicieni. Ce s'a întâmplat? D. Dr. V. Meșter s'a hotărât nici la mai puțin și nici la mai mult, decât ca să pășească în cercul Sasca, ca deputat dietal cu program guvernamental. Auzi și înspăimântă-te lume românească, Dr. Vasile Meșter candidat de deputat dietal și încă prin mijlocirea lui Burdia. Ajuns în capitala țării Dr. Vasile Meșter este prezentat ministrului președinte Khuen, căruia îi ofere serviciile. Și încă ce serviciu, de a nimici fără cruțare curentul național din cercul Sasca, în schimb însă cere un scaun în dieta țării, acceptând întru toate programul guvernamental. Khuen fiind deja angajat în privința cercului Sasca cu d. *Branisce* și cu baronul *Duca*, n'a putut reflecta la serviciile oferite dlui Dr. V. Meșter și așa s'a întâmplat, că acest domn n'a ajuns deputat guvernamental.

Acum îl vedem pe d. Dr. V. Meșter din nou între fruntașii neamului și încă între cei grupați în jurul organului oficios al comitetului național. Tot de acești fruntași se ține și d. Dr. *Valeriu Branisce*. Acolo li-e și locul pentru că se vede, că comitetul național întru atâta are trebuința de fruntași, încât li-se iartă naufragiaților politici și și de alta natură nu numai tradarea de neam ci și păcate de ordin mai inferior, cu unica condiție însă, ca să jure pe nimicirea lui *Goga* a lui *Oncu* și a *Tribunei*.

Și iată că d. Dr. V. Meșter a primit această condiție, pentru că îmbrăcându-se iarăși în haina intransigenței naționale pornește o campanie contra bărbaților cari îndrăznesc așa spune părerea în *Tribuna*, iar stimata sa soție ia peste picior zefle-

mizându-l pe *Goga* pe tema articolului *Copiile nimănui*. Publicul cinstit însă cunoaște pe renașcutul fruntaș și știe să-l reducă la adevărata sa valoare și dacă acest om este din nou ridicat între fruntași, apoi aceasta se poate numai în urma stărilor bolnave, ce domnesc în viața noastră românească precum și în urma școlii detestabile întemiată de *Românul*. Oameni ca *Goldiș*, *Branisce* și *Meșter*, dacă ar domni moravuri mai sănătoase în viața noastră publică, a fi scoși afară ca niște... din templul național. Spre norocul nostru însă trebuie să liniștesc opinia publică românească că aici, în cercul, care până când nu l'a demoralizat Dr. *Valeriu Branisce*, prin oferirea lui ministrului președinte Khuen, a fost cel mai naționalist cerc, zic în acest cerc „*Românul*” n'a putut prinde teren și să sperăm că în viitor tot așa va fi, pentru că cu toții suntem convinși că „*Tribuna*” e și va rămânea cel mai curat și intransigent organ de publicitate românesc, iar numele lui *Goga* și a venerabilului bătrân Dr. *N. Oncu*, va străluci totdeauna în curățenia lor, pe care murdăriile unui *Goldiș* și ai celor de seama lui nici odată nu o va putea întuneca.

Dle Dr. V. Meșter nu te prea arăta la soare ci mai mult la umbra recoritoare. Acest sfat ți-l dau în interesul dtale. Nu te prea avânta la înălțimile unde au ajuns prin hărnicile lor un *Cosma*, un *Goga* și un *Oncu*. Mulțămeste deocamdată că te afli în șirul celor de o seamă cu dta: *Goldiș* și *Branisce*.

Latour.

Scrisori din București.

Cazul Grigore Ioan. — Pământ pentru țărani. Aniversare.

București, 13 Ianuarie.

O seamă de oameni din regat au format o inexplicabilă campanie în contra eroului dela *Grivița* Grigore Ioan, pentru care nu demult s'a deschis o subscripție publică spre a-i asigura liniștea bătrânețelor. Nu atât din dușmănie față de acest voinic țăran, ci mai ales din ura ce o purtau fostului general *Candiano-Popescu*, șeful lui Grigore Ion, au pornit o luptă pătimașă, căutând să scadă meritele acestor doi. În patima lor, detractorii au mers până acolo încât au afirmat că steagul verde nici n'a fost cucerit prin luptă, ci a fost găsit de un soldat în reduta părăsită de turci. Iși poate închipui ori-cine, s'ar putea crede ca oastea lui *Osman Pașa* să-și fi aruncat steagul?

Capăt tuturor acestor legende menite a distrage aureola unor persoane cari nu s'au dat în lături din fața morții, le pune d. locot.-colonel *Tarnoschi*, care a luat parte la lupta dela *Grivița* și care declară că tot ce s'a scris în contra generalului *Candiano-Popescu* și în contra lui Grigore Ion sunt neadevăruri. Dsa scrie:

„Cu ochii mei am văzut pe un soldat de vânător, care venea despre redută, de unde erau turcii, urmat și de alți camarazi ai lui, care ținea în mâni n drapel turcesc, iar mai târziu s'a stabilit că adevăratul nume al celui ce luase drapelul era Grigore Ion.”

Prețioase lămuriri dă în această privință și d. Dr. *Miletigiu* care în calitate de medic al crucii roșii a fost pe câmpul de război. Toate acestea, precum și rapoartele de atunci arată că avem a face cu o campanie pornită din resentimente personale. Dar sunt acestea procedee admisibile?

La cameră s'a depus proiectul pentru cumpărarea bunurilor de mână moartă și împărțirea lor

la țărani. Proiectul compus de d. N. Lahovary prevede trecerea în proprietatea statului a moșiilor — afară de păduri — tuturor așezămintelor filantropice și persoanelor juridice. Drept preț al pământurilor persoanele proprietare ale ziselor moși, vor primi ca preț, un titlu de rentă 4 la sută perpetuă, nominativă, inconvertibilă și inalienabilă asupra statului român.

Toate moșiile trecute în proprietatea statului se vor parcela cât mai în grabă, spre a se vinde în loturi la țărani români cultivatori de pământ, sub condițiunile și în modul ce se arată în proiect.

Tot după regulile hotărâte prin legea de față se vor vinde și moșiile ce sunt astăzi proprietatea statului și cari după legea din 1889, urmează a fi vândute în loturi.

Moșiile se vor împărți în modul următor:

Trei din patru părți, se vor vinde în loturi mici de cincii hectare (putând câteva să fie ceva mai mari sau mai mici, după împrejurări), iar a patra parte se va vinde în loturi mari, de 10, 15 și 25 ha.; în regiunea dealurilor și a munților vor putea fi în mod excepțional și câteva loturi de trei hectare.

Moșiile mai mici de 400 ha. nu se vor vinde decât în loturi mici.

Nimeni nu va putea lua, nici direct, nici prin persoane interpușe, mai mult de 25 hectare.

Pe lângă țărani români, cultivatori de pământ, pot cumpăra loturi mici și mari; preoții, institutorii, învățătorii; în caz când dânși ar fi transferați în altă comună, decât aceea în care este situat lotul cumpărat de dânșii, vor putea păstra lotul arendându-l, cu îndatorirea însă, de a se reîntoarce și de a se așeza la lot, îndată ce prin demisiuni, eșire la pensie, sau orice altă pricină, nu ar mai ocupa funcțiunea lor.

Acestea sunt principalele dispoziții din proiectul acesta, care, dacă va trece, va avea incontestabile urmări bune în ce privește situația țărânilor pe alocurca lipsită de ori ce proprietate.

Și, în timp ce oamenii cari, ne având ce face, s'au apucă să creeze legende, să discute lucruri de mult stabilite și trecute în domeniul istoriei, în timp ce preocupările zilnice au făcut să se deslănțuească patimi, epigonii aproape au uitat că Joi a fost aniversarea unei glorioase fapte a oștenilor români, în războiul pentru neamul românesc: în ziua Smârdanului. Aniversarea aceasta, care a fost amintită cu evlavie în școli, a fost serbată în chip demn de regimentul Ilfov Nr. 21, care încă a luat parte la eroica luptă. Serbarea s'a început cu serviciul divin oficiat de arhimandritul Serafim, după care colonelul Teodorescu, comandantul regimentului, a ținut soldaților și ofițerilor o frumoasă cuvântare, amintind eroismul care l'a caracterizat totdeauna pe oșteanul român și exprimându-și nădejdea că în viitor aceiași soldați, a căror regiment are o tradiție așa de frumoasă, vor lupta să câștige pentru drapelul lor o decorație și mai mare decât aceea a cordonului României, câștigată în urma cuceririi Smârdanului.

Câțiva soldați au recitat poezii cu subiecte din neuitatul război. Astfel s'a serbat această zi, mai mult în cercurile militare, deși ea trebuia să fie un prilej de mândrie și de noi îndemnuri pentru toți fiii acestei țări, fără deosebire de clasă și ocupație. Sărbătoarea neamului întreg, care, prin eroismul dovedit de ostașii săi în aceste zile, s'a ridicat acolo unde este.

Orcum, frații din regat au sărbătorit amintirea unei fapte glorioase. Dar noi în Ardeal? Noi ce am sărbătorit zilele acestea? Implinirea a două săptămâni dela lansarea calomniei lui Vaida? Frumoasă aniversare, dela care, firește n'a lipsit nici grohotitul vietăților din strada Zrinyi. Ce triști eroi!

Corresp.

Cronică din Paris.

Un contravenient original. — O fostă împărăteasă. — Discursul academic al contelui de Mun. — Pe eșafod. — Salcâmul lui Victor Hugo. — Bietul păsărar!

Paris, 24 Ianuarie.

Străinii cari vizitau Parisul, aveau obiceiul să spună până acum: — „Da, orașul acesta e fără îndoială cel mai frumos și cel mai atrăgător din lume; dar în același timp este și orașul cel mai neglijent”. Și acesta din pricină că trotuarele de aci erau veșnic acoperite de un strat gros de hârtii, prospecte și afișe, pe cari după ce le citea, ori chiar fără a le citi, trecătorul le lăsa în voia vântului care după ce le răsucea câțiva în vâzduh, le așternea unele peste altele pe pavaj. În ce privește curățenia străzilor, faptul era într'adevăr regretabil; și dacă Parisul a păstrat până acum trei zile pe împărțitorii de afișe-reclamă, a făcut-o din simplu simțământ de umanitate. De zeci de ori până acum, d. Lépine, prefectul poliției, a voit să pună capăt acestei stări de lucruri; de zeci de ori însă parizienii au plecat cauza umililor distribuitori de prospecte, pe cari nu voia să-i lipescă de pâinea de toate zilele. În sfârșit, ei au fost suprimați, pe cale indirectă. Adecă, s'a votat o lege după care împărțitorii de afișe vor fi lăsați să-și vadă de treabă ca în trecut; legea prevede însă că trecătorul care va arunca prospectele pe jos, va fi pus la amendă. Atâta a trebuit pentru ca parizienii să refuze de acum înainte cu hotărâre, hârtiile multicolore pe cari le întindea cu un salut distribuitorul de prospecte. Și de trei zile încoace mă plimb pe niște trotuare curate, unde nu văd nici o bucătică de hârtie. Firește că meseria devenindu-le imposibilă de practicat, împărțitorii de reclamă s'au retras dela sine... Notez că cel dintâi prizian care a contravenit dispozițiilor dlui Lépine, i-a pus pe agenții polițieniști într'o poziție foarte delicată. Anume: în ziua în care a intrat în vigoare noua lege, a fost pedinită la Cameră. Deodată, trotuarele și drumul din preajma palatului Bourbon au fost acoperite de sute de hârtii pătrate cari cădeau... de sus. Indignați, agenții de poliție au ridicat capul să vadă cine era îndrăznețul care nu respecta legea, și ei au și pus mâna pe creioane și pe carnet pentru a-i încheia proces-verbal. Dar mare le fu stupefarea văzând sus, sus de tot un aeroplan plutind deasupra Camerei și din care hârtiuțele pătrate cădeau neîncetat. Era aviatorul Védrières, care adresa astfel deputaților francezi petițiile sale aeriene. Pe hârtiile ce se se îngrămădeau mereu în preajma parlamentului, erau scrise cuvintele: „Messieurs les députés, donnez sans cesse, donnez toujours des aéroplanes à la France!”

— O doamnă bătrână, cu părul alb ca zăpada, cu chipul brăzdat de ani și suferință, trecea ieri pe la unsprezece înainte de amiază, pe sub arcele din rue de Rivoli. Era îmbrăcată în negru, și se sprijinea de brațul unui domn cu înfățișare distinsă. Se dăduse jos dintr'un automobil luxos și da să intre în unul din cele mai alese hoteluri pariziene. Un bijutier mare, ce sta în pragul prăvăliei lui, cum dete ochii cu această damă necunoscută, se aplecă în fața ei până la pământ și privirea reflecta cel mai adânc respect. Străina îi răspunse cu o blândă înclinare a capului... Mă aflam în acele momente la doi pași de doamna cea bătrână; vedeam trecătorii oprindu-se ca să o privească și în ochii tuturor citeam aceiași stupeoare respectoasă. Cei mai mulți o salutau cu o stimă din cele mai grave... „Cine să fie oare?” mi-am zis oprindu-mă nedumirir pe loc, în vreme ce necunoscuta pătrundea în hotel, în fața personalului plecat până la pământ. Atunci privirea mi-se aținti pe chipul inteligent al unui parizian, care se oprise și el pe loc și pe care îl văzusem salutând deasemeni pe doamna cu părul alb și cu rochia cernită. M'am apropiat de el cu mâna la pălărie și l'am rugat să-mi spună și mie

cine era cea doamnă atât de distinsă și căreia lumea îi arăta un atât de mare respect. Parizianul mă privi cu uimire: — Cum, nu o cunoașteți? Îmi spuse el; fosta moastră împărăteasă Eugenia, aceeași în fața căreia se pleca odată lumea întreagă, dela polul Nord la cel sud. M'am îndepărtat, murmurând cuvintele pe cari le-a rostit odată Napoleon cel Mare în fața sicriului lui Frederic II, la Postdam: „Sic transit gloria mundi”.

— Ședința care a ilustrat în ziua de 18 Ianuarie recepția dlui Henri Régner, ca membru al Academiei franceze, a fost de sigur o ședință excepțională. Poetul Régner a fost salutat de contele A. de Mun, ilustrul orator conservator. Discursul dlui de Mun s'a deosebit mai ales printr'o apologie a patriotismului, care a sguđuit adânc pe auditori. Eminentul academician a dojenit în felul cel mai strălucit scriitorii cari se preocupă așa de puțin în operele lor de simțământul patriotic. A iubi patria, a spus d. de Mun însemnează a iubi cinstea și virtutea, însemnează a iubi familia și omenirea. Discursul acesta a făcut senzație; presa pariziană n'a încetat de a se ocupa de dânsul în modul cel mai elogios.

— În săptămâna aceasta a fost executat asasinul Renard, care a ucis doi agenți polițieniști cu prilejul unui simplu accident de trăsură. Renard a fost un alcoolice, ceea ce nu i-a împiedecat totuși pe jurati să-l condamne la moarte. În dimineața cenusie a executării, când procurorul și călăul au pătruns în celula condamnatului ca să-l anunțe că i-a sosit ceasul din urmă Renard a arătat un calm și o resemnare uimitoare. Și când i-s'a adus tradiționalul pahar de rom, ucigașul l'a luat în mână, apoi l'a respins cu vorbele: „Ah! alcoolul! Unde m'a adus!” El a golit totuși paharul, murmurând: „Acum tot nu mai am vreme să mă îndreptez”. Renard, înainte de a se urca pe eșafod, a asistat la liturghie, a sărutat crucea și l'a îmbrățișat pe duhovnicul său. „Să nu vă lăsați stăpâniți de alcool!” au fost ultimele sale cuvinte. Apoi și-a pus singur capul sub lunetă, și după zece secunde a încetat de a mai fi.

Săptămâna trecută a fost deasemeni executat în provincie paricidul Boursier. Când s'a urcat pe eșafod și a văzut lumea adunată în jurul ghilotinei și pe care o menținea la distanță un cordon de soldați ale căror baionete străluceau la cele dintâi raze ale aurorii, Boursier a exclamat: „Ce de lume!” Apoi a pășit liniștit la moarte, cu un zîmbet orgolios pe buze, zîmbet provocat de mândria pe care o simțea văzând mulțimea venită să-l vadă murind... Atât de adevărat este că din toate sentimentele omenești, cel mai statornic sentiment este vanitatea!

— Am trecut de mai multe ori pe bulevardul Raspail, în fața unei case mari și frumoase, care prezintă următoarea particularitate: pentru a nu stingheri creșterea unui salcâm destul de stufoș, care a fost sădit prea aproape de casă, imobilul e clădit în așa fel, ca să prezinte pe fațada sa o scobitură mare, în care ramurile salcâmului au spațiu necesar creșterii lor. Faptul m'a intrigat. Mă întrebam, în adevăr, care să fie pricina pentru care copacul în chestiune este așa de menajat? Și pentru ce proprietarul imobilului a consimțit el să facă concesii unui simplu pom pe care ar fi putut să-l rețeze pur și simplu? Zilele trecute am pus întrebările acestea unui sergent de oraș pe care-l vedeam plimbându-se prin fața casei cu pricina. Sărbășul polițienesc mi-a dat explicația acestui act curios de pietate. Și anume, am aflat că salcâmul acela a fost plantat de Victor Hugo pe când era copil și că de atunci încoace, toți proprietarii cari au posedat imobile în acel loc, au respectat cu sfințenie copacul poetului... Și am găsit gestul admirabil.

— Cine nu-l cunoaște, în Paris, pe păsărarul pe care-l întâlnești în fiecare zi în grădina Tuileries? Cine n'a asistat la pitorescul joc al vrăbiilor cari se adună toate în jurul său, i-se așează pe umeri, pe cap, pe brațe și pe cari le cunoaște pe nume? Cine n'a rămas uimit de felul cum micile păsărele răspund la chemarea lui și îi

„Cine vrea să cumpere încălțăminte fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere la

IOAN VUIA
Sătmar — Szatmár,
— Deák-tér —
In casa lui Keresztes A drás

care ține în magazinul său de ghetete bogat asortat numai ghetete și ciobote pregătite în țară din piele înă veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marcele sale în privința execuției dragăle sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de ghetete și ciobote după măsură.

ciugulesc pânea din mâni... Astăzi, bietul păsărar e orb. Suferind de cataract, el a fost operat iar operația nereușind, și-a pierdut vederile pentru totdeauna. De acum bietul om se plimbă trist și îndurerat în grădina Tuileries, și vrăbiile îl înconjoară ca în trecut, dar el nu le mai poate vedea... Dar când le strigă pe nume, pasărea chemată tot vine de i se așează pe mână, ori îi ciugulește pânea din mâni. O subscripție publică e pe cale de a-l pune pe nefericitul păsărar la adăpostul mizeriei. Încă o figură populară a Parisului care dispăre!

C. R. B.

Scrisoare din Roma.

Incidentul italo-francez. — Patriotismul italian și presa. — Războiul. — Un vapor austriac capturat. — Conte de Torino la Berlin.

Roma, 25 Ianuarie n.

(Dela coresp. nostru). — Capturarea celor două vapoare franceze, despre care vă scrisesem în ultima mea corespondență, a dat naștere la un conflict diplomatic, care se urmează între Italia și Franța de patru zile.

Lucrurile stau astfel: Crucişătorul italian *Acordat* a oprit din drum și a condus în portul din Sardinia, Cagliari, vaporul francez *Carthage*, care ducea între altele, un aeroplan în Tunis.

În aceeași zi, același crucişător, a capturat un alt vapor francez *Manouba*, care naviga tot spre Tunis, și care avea pe bord, printre alți pasageri, 29 Turci.

Informațiile ce avuseseră guvernul italian, spuneau că acei Turci sunt ofițeri cari se duc în război, și în virtutea unui articol al unui codice internațional, Italia avea dreptul să secuestraze vaporul și să aresteze pe Turci, ca prizonieri de război.

Incidentul cu vaporul ce ducea aeroplanul s'a tramșat repede: în urma declarației aviatorului Duval, că aeroplanul său nu va fi pus în serviciul nici uneia dintre cele două națiuni beligerante, și cum ținta vaporului era Tunis, un port neutru, Italia a liberat vaporul *Carthage*.

Cu *Manouba* însă, lucrurile s'au cam încurcat, deoarece Franța, a protestat energic contra capturării vasului pe motiv că Turcii cari călătoreau în Tunis făceau parte din *Semi-luna roșie*, care este la fel cu *Crucea roșie* creștină, deci erau sanitari, medici și infirmieri, ba ceva mai mult, Franța știuse în ce calitate călătorește acestia, iar Italia, pare, a greșit, capturând vaporul.

Și Franța a cerut liberarea imediată a Turcilor, iar presa franceză s'a pornit destul de vehementă contra Italiei, care împiedecă libera circulație în ape neutre. Guvernul Republicii Franceze, în susținerea pretențiilor sale, spune că a conservat și conservă neutralitatea, deoarece știa în ce calitate călătorește Turcii de pe *Manouba*, și numai după ce au știut că fac parte din serviciu militar, le-a permis plecarea.

Guvernul regatului Italiei, s'a văzut în încurcătură, căci, pare, actul acesta, ar putea constitui un grav conflict, nu numai diplomatic, dar și cu consecvențe războinice, și date fiind relațiile în care se găsesc aceste două state, o ruptură nu convine. Atunci, a cerut Italia intervenția tribunalului de arbitrii din Haga, intervenție pe care Franța nu a primit-o decât după ce Italia va libera pe prizonierii Turci.

Pentru verificarea calității prizonierilor, s'a trimis o comisie italiană, care a făcut un examen sumar de medicină asupra prizonierilor și rezultatul examenului a fost că dintre cei 29 de Turci ce erau pe vaporul francez, o foarte mare parte erau familiarizați cu termenii și cu instrumentele de medicină, deci infirmieri, că între ei 4 sau 5 erau medici, iar câțiva, cari nu aveau nici o idee

de această știință, au declarat că sunt contabili ai *Semilunei roșii*.

Asifel stau lucrurile, și, pare, că Italia este dispusă să libereze pe prizonieri, însă, va rămâne să se discute și să se limpezească câteva puncte, anume:

Dacă Italia va consemna Franței și pe prizonierii cari între cei 29, nu erau sanitari, ce va face Franța cu ei?

Dacă tribunalul din Haga va da sentința că Italia a procedat bine arestându-i, Franța îi va restitui Italiei?

Sau poate Franța îi va trimite liberi în Turcia?

În acest caz, ce va face Italia?

Toate acestea sunt chestiuni cari se vor rezolva în curând, și cari cer o foarte mare prezență și un foarte mare tact diplomatic, deoarece este foarte delicată poziția celor două state, și prietenia actualmente există între ele, cerc ca să nu se rupă firul amical ce le leagă.

Cum spusei mai sus, presa franceză a avut zilele aceste un limbaj destul de forte contra Italiei și guvernului său; iar presa italiană a avut și are o rezervă care nu o putem atribui decât faptului că presa italiană își dă perfect de bine sama de seriozitatea afacerii, și nu vreau să dauneze patriei sale, cu o atitudine dârje ce ar lua.

Nu mă pot opri a nu vă remarca și de data asta, cât sunt de patrioți Italianii, deoarece, chiar și presa cea mai defavorabilă guvernului presa opoziției celei mai îndârjite, în această ocazie, nu a căutat să irite opinia publică cu o campanie antiguvernamentală pe această tomă, nu a vrut să dea o mai mare sursă de iritație în Franța, ci toată presa, ca și cum ar fi fost de comun acord, a discutat cu calm și cu demnitate incidentul și nu a criticat atitudinea sau actele.

Pe urmă, după ce lucrurile vor intra în faza lor finală, se va discuta și poate și critica acțiunea guvernului, dar până atunci toată presa, în mod demn și cu mult calm, așteaptă urmările și informează opinia publică.

Patria are nevoie de liniște ca să rezolve o chestie! pare că a fost cuvântul de ordine; și toți s'au conformat.

Așa ar trebui să fie pe tot, când momente grele vin să amenințe liniștea patriei. Acesta se numește adevărat patriotism, iar nu vorbe, vorbe, vorbe.

În jurul războiului, știrile se reduc la acestea: În apele portului Derna, a fost capturată o mare barcă egipteană care avea trei sferturi din încărcătură muniții de război și un sfert marfă.

Un torpilor italian a bombardat Mansrata, unde se semnalase prezența unor Arabi armați.

La Tagiura a fost o încăierare de noapte fără nici un mort din nici o parte; iar la Homs un grup de turco-arabi a fost fugărit de un detașament italian ce era în recunoaștere.

Situația militară se întărește mereu în toate pozițiile cucerite.

Tot în legătură cu războiul vă comunic că, o telegramă venită ieri la Roma din Perim, spune că un chiurasat a capturat în apele Mării Roșii un vapor austriac, numit *Bregerz*. Până acum, detalii lipsesc, dar sperăm că nu va provoca și această secuestrare un conflict ca cel provocat cu Franța.

Principesa ereditară a Germaniei, a dat naștere unei fiice. Lucrul a fost notat oficial în toată Europa, iar în Italia a avut un răsunet mai mare deoarece se anunță că contele de Torino, medicul Regelui Italiei, va pleca la Berlin să asiste la botezul micii principese, ale cărei nașe sunt Regina Elena a Italiei și Regina mamă Margareta.

Faptul acesta este foarte simptomatic și demonstrează și mai mult armonia ce domnește între casele domnitoare din Italia și din Germania, ar-

monie care în urma vizitei cancelarului Germaniei la Roma, de sigur că se va strânge și mai mult și va avea ca rezultat prelungirea Triplei Alianțe și poate și efectuarea păcii cu Turcia.

I. T. Alian.

INFORMAȚII.

ARAD, 28 Ianuarie n. 1912

Noul curent naționalist din Bosnia. Încă în toamna anului trecut, cu venirea noului guvern al Bosniei, Potiorek, se dase semnalul unei mișcări de redesteptare a spiritului public din aceste provincii subjugate. Cel dintâi pas făcut pentru realizarea credințelor noului curent fermentat la căldura ideilor regeneratoare a fost de un maxim de energie fără precedent și s'a manifestat prin câteva focuri de revolver îndreptate contra fostului guvernor gata de ducă. Indrăsnețul — numit mai târziu nebun pentru că încercase să și apere țara și neamul — a fost înfundat în temniță. Scârta aruncată de el însă nu s'a stins ci a ars tremurată doi ani încheiați până ce s'a putut încinge cu flacăra. Și căldura e dogoritoare se simte și a început chiar să parlească degetele slujbașilor cotropitori, căci după cât scrie un ziar din Bosnia, redactat în limba ungurească, presa națională a țării tresare tot mai mult sub puterea de forță și vitalitate acumulată în cursul anilor de împilare, prin o dreaptă înțelegere a drepturilor și conștiința trează a acestui popor viguros.

Tendențele de răspândire a cultului ungurești care se impunea sub masca filantropiei machiavelice, a fost proprie pentru redesteptarea conștiinței tineretului de curind eșit din școli, care a înțeles că numai prin cultură națională și muncă neobosită se poate conserva un popor. Și pe urma acestor măzuinți Bosnia s'a ales cu un curent puternic trezit în masele poporului, care s'a concentrat într-o grupare aparte, neo-croați și duc o agitație înțetită prin presa lor — azi destul de puternică — pentru realizarea ideilor de cari sunt conduși.

Oficialitatea însă și aici își arată urmările dezastruoase; deoparte slujbașii stăpânirii, de altă superiorii școlilor întrebunțează cele mai mechine mijloace pentru înăbușirea noii mișcări.

Reușita acestei apucături, dacă poate fi vorba despre o reușită, e numai temporală, triumful fără îndoială va fi al ideii alimentate de credințele sănătoase ale unui popor dornic de libertate.

† **Necrolog.** Înregistrăm cu deosebit regret moartea veneratei matroane Hermina Maniu, văduva regretatului Dr. Aurel Maniu, fost avocat și deputat dietal, mai târziu notar public în Orașița. Defuncta se trage din o veche familie istorică românească. Tatăl ei, Dimitrie Haica a fost primar al Aradului în 1848. În casa părinților săi a avut parte de o creștere deosebită în adevărat spirit românesc. Ea lasă în urmă o întreagă ramificație de familii fruntașe românești, cari o deplâng.

Înmormântarea s'a făcut azi la ora 12 din zi prin P. C. Sa Roman R. Ciorogar, Vasile Boles, protopop, Bodea și Traian Vățian, parohi. Cosciugul a fost dus dela casa mortuară, casa dnei văd. Livia Vuia, fiica decedatei, la gara din Arad, de unde a fost transportat la Lugoj, unde va fi așezat în cripta familiară spre vecinică odihnă.

Transmitem adânc întristatei familii condoleanțele noastre.

Familia decedatei a publicat următorul anunț funebrel:

Cu inima frântă de durere, dăm jalnică veste,

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

despre încetarea din viață, a mult iubitei noastre văd. Hermina Dr. Maniu născ. Haica, întâmplată după grele suferințe în 27 Ianuarie 1912 în al 69-lea an al vieții sale.

Rămășițele scumpei defuncte se vor transporta în 29 Ianuarie la 1 oră d. a. din strada Sina 1 b) la gara din Arad până la Lugoj, unde în 30 Ianuarie la 10 ore a. p. după ritul gr.-or. se vor așeza în cripta familiară spre vecinica odihnă. Arad, în 27 Ianuarie, 1912.

Fericire eternă sufletului ei nobil și memoriei sale binecuvântate.

Văd. Livia Dr. Vuia n. Maniu, ca fiică. Blanka Lupu născ. Haica, ca noră. Ecaterina Dogariu născ. Maniu, ca cumnată. Alexandru Lupu general maior i. p., Toma Dogariu jude de curie i. p., ca cumnați. Dora Dr. Bontescu născ. Vuia, Hermina Vasilon născ. Vuia, Salvator Vuia, ca nepoate și nepoți. Doina și Lia, ca strănepoate. Văd. Nimus Dr. Manguica, Dr. Victor Bontescu, Dr. Petru Vasilon, ca nepoată și nepoți.

† George Morariu. Anunțăm cu adâncă părere de rău moartea acestui fost brav dascăl român, întâmplată ieri în Arad, unde se retrăsese pentru liniștea meritată a bătrânețelor sale. George Morariu a slujit cu cinste și cu vrednicie catedra românească timp de 21 de ani în comuna Măndruloc. El lasă în urmă un fiu, Alexandru, avocat în Caramsebeș și mai multe fiice, întemeietoare de familii brave române. Il deplângem și noi ca pe un om cinstit și brav, care 15 ani de-arindul ni-a cetit cu drag scrisul și s'a încălzit de el. Invățătorii din cercul Aradului, prin o delegație din Măndruloc condusă de veneratul preot d. Iancu Ștefănuț, au venit să dea ultimul onor defunctului la înmormântarea care a avut loc în Arad. La groapă, d. Ioan Moldovan, președintele Reuniunii învățătorilor din Arad a ținut o cuvântare.

Transmitem adânc întristatei familii expresia condoleanțelor noastre.

Primum următorul anunț funebral:

Subscrișii cu inima frântă de durere, aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoștințelor, că iubitul nostru soț, tată și frate

George Morariu, învățător în penziune, după un morb lung, împărțit fiind cu sf. taine și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Duminecă în 14/28 l. c., dimineața la orele 6, în al 57-lea an al vieții.

Rămășițele pământești ale defunctului au fost depuse spre vecinică odihnă Luni în 15/29 l. c. orele 2 d. a., din casa Nr. 10 strada Battyányi.

Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvântată. Sidonia Morariu născ. Scortariu, soție. Văd. Aurelia Cucu născ. Morariu, Alexandru, Lucreția măr. Stan, Gheorghe, Eleonora, Sidonia, fii și fiice. Dumitru Morariu, frate. Gheorghe Stan, ginere. Stefania, Costică, Dora, nepoți.

— Intoxicații alimentare în Cernăuți? Din lași se anunță: Mai multe persoane sosite din Cernăuți au adus știrea că 150 persoane din acel oraș s'au îmbolnăvit grav în urma unei intoxicații alimentare.

Bolnavii prezintă crampe de stomah și dureri.

Flață cu simptomele pe cari le prezintă bolnavii se crede însă că nu poate fi vorba de o intoxicație alimentară.

Populația din Cernăuți este foarte alarmată.

— Cunună eternă. Comuna bisericască și inteligența din Măndruloc, drept răscumpărare a comunei pe mormântul regretatului George Morariu, decedat ieri în Arad, care a servit 21 de ani ca învățător în comună, în semn de eternă recunoștință au dăruit 40 cor. pe seama fondului de zidire a școlii de fete din Arad.

— Promoție. Sâmbătă a fost promovată la universitatea din Cluj doctor în științele juridice vrednicul nostru tânăr Emil Folea.

Felicitările noastre.

— Cununie. Dșoara Zenuța Popoviciu și d. Dr. Coriolan Grădinăriu, avocat, își anunță cununia ce va avea loc la 4 Februarie n. în biserică gr.-ort. rom. din Cermeiu.

Felicitările noastre!

— Petrecere în Buteni. Cine ar fi crezut că poate reuși în Buteni și o petrecere a inteligenței române, o petrecere a inteligenței din Buteni și

jur, — pe aceste plaiuri, unde sunt atâtea grupări, și atâtea firi diferite? Și totuși a reușit. Da a reușit, căci unde este muncă acolo este și rod.

Mai acum vre-o 6 săptămâni o cunună de dșoare și vre-o câțiva tineri, mânați de dorul de a procura și inteligenței române din aceste părți o seară de distracții și de-a da prilej să răsune și pe aici fermecătoarele cântece românești și a oferi și publicului român cult câteva spectacole pe scenă, s'a pus pe lucru și, înfruntând cu bărbăție obstacolele, și-a dus visul la isbândă.

Nu voi căuta să fac o critică dramatică, căci pentru acest scop nu mă simt destul de tare. Cu aceste șire vreau numai să lămuresc unele fapte, cari nu pot fi trecute cu vederea. Favorizați și de o vreme bună și sprijiniți și de preoțimea din jur, succesul atât moral cât și material a fost deplin. Pentru succesul moral i-se cuvine o parte bună și tinărului candidat de avocat Dr. Teodor Roxin, care deși venit numai cu vre-o câteva zile înaintea petrecerii, totuși cu bărbăția care o posedă și cu talentul dramatic, cu care e înzestrat, nu numai că s'a pus însuși în joc, dar a instruit mult și bine și pe ceilalți diletanți. Merită mulțumită dșoara Florica Bodea, care și-a arătat toată puterea talentului său muzical, și dșoarele Livia și Aurora Iliea, cari au venit din depărtări mari la probe, apoi dșoarele Constanța și Silvia Muntean, cari au găzduit de multe ori pe diletanțele noastre. Nu pot să retac numele dnei Bodea, în ale cărei saloane s'au putut face în dragă voie repetițiile de lipsă.

Ii mulțumim dșui preot Ioan Cosma, care me-a împintat la lucru și ne-a adus sprijinitori și din mari depărtări, și dșui Iuliu Bodea, care ne-a provăzut scena cu mobilierul de lipsă. În sfârșit mulțumim preoțimei noastre dela sate, care nu s'a sfiit a da sprijinul lor unor tineri dornici de înaintare.

Am zis mai înainte că și succesul material a fost mulțumitor, căci s'au încasat cu totul 275 cor. 40 fil. Fiind diletanții din diferite părți și programul fiind bogat, am avut multe spese, adecă 245 cor. 40 fil. Iar venitul cunat de 30 cor. s'a trimis „Reuniunii femeilor române din Arad”, ca să se pue și din el măcar o cărămidă la zidirea internatului de fete.

Iată și numele suprasolvitorilor: Dr. Nicolae Oncu 10 cor. Koczka Gyula 7 cor. Sabin Stefea și dna Persida Mihulin câte 5 cor. Gutti Ferencz 5 cor. Ioan Cosma, Octavian Tămășdan, Dr. Eugen Costina câte 4 cor. Dr. Dénes Jakab, Baglucz Zoltán câte 3 cor. Iuliu Bodea, Klein József, Popper Elemér câte 2 cor. Teodor Lazar, Ioan Popoviciu, Bârsa, Ioan Vanciu, Petru Cociu, Alexandru Nica câte 1 cor., — cărora și pe această cale le aducem sincere mulțumiri. Unul din com. arajator.

— „Dela cap se impute peștele”. Deși am declarat în acest prețuit ziar, că nu sunt contra intereselor și aspirațiilor noastre juste de a avea reprezentanți din siml nostru în corporațiunile noastre bisericesti școlare și am declarat și aceea, că nici prin gând nu mi-a fost să-mi bat joc de dascălimea noastră din care fac parte, totuși d. Dimitrie Boariu susține și azi contrarul. Dacă nu-l pot convinge despre adevăr, apoi fie după pofța dsale. Să o știe însă, că a-mi bate joc de cineva, am învățat-o dela dsa, care ca preșident al Reuniunii noastre tractuale și în calitate de comisar a povestit pe stradă bătându-și joc de învățătorii din Banat zicând, că au palate și de muncit nu muncesc nimic, și din acest motiv a fost silit a face raport la Ven. Consistor, cerînd pedepsirea lor.

„Dela cap se impute peștele”, dle Boar!

Socodor.

Iulian Paguba.

— Soldați sub roatele automobilului. Un regiment de infanterie din Franța făcând exerciții de marșuri și ajungând în hotarul orașului Anvers, două batalioane trebuiau să treacă șoseaua. Noaptea însă ploase și șoseaua era umedă — iar trecerea s'a întâmplat tocmai în clipa când un uriaș taximetru se apropia cu o rușeală vertiginosă de soldați. În urma lunecășului frâna nu mai funcționa, fiind și drumul precipitat, și vehiculul s'a repezit cu toată rușeala între soldați. Zece dintre ei au fost apucați sub roate, iar un căpitan a fost isbit de o piatră din marginea drumului, încât a rămas mort pe loc. La o co-

titură taximetru a putut să se oprească și culegând răniții, i-a ransportat în oraș unde li-s'au dat îngrijirile necesare.

— Altoire contra tifosului. Drul E. Combe, medic de stat-major în Franța, dela laboratorul de altoire în potruiva tifosului, scrie despre altoirea aceasta în „La Nature”. Intrebuințată în 1911, în armata franceză Din Maroco, a dat cele mai bune rezultate. Au întrecut în mult pe cele din armata engleză și din cea americană.

În 1888 și 1892 profesorii Chantemesse și Widal au altoit cobai și iepuri de casă cu culturi de microbi încălzite până la 100 sau 120 de grade.

La om s'a întrebuințat întâia dată în 1896. În armata engleză altoiesc de 12 ani. Acuma s'a introdus în armata japoneză, germană și americană. În aceasta din urmă e obligatoare ca și vaccinul în potruiva vărsatului.

Acum e vorba să se aplice la civili. În Franța mor la 6000 de inși pe an de pe urma tifosului.

Vaccinul se prepară după metoda drului Vincent, directorul laboratorului, cu microbii tifosului și ai paratifosului.

Nu e deloc primejdioasă pentru oamenii sănătoși. Trebuie patru, cinci injecții și nu e mai supărătoare decât cea în potruiva vărsatului.

Nu lecuiește tifusul, dar apără de el cu siguranță absolută. În Maroco la altoiți n'a fost nici un caz; la nealtoiți peste 100 la mie.

— Vapor austriac oprit de Turci. Căpitanul vaporului „Lodovica” al societății austro-americeane a comunicat direcției sale că pe când voia să intre în portul Kubuk, autoritățile turce, cari credeau că vasul este de naționalitate italiană, l'au oprit. Căpitanul a fost nevoit să lase pe primul său ofițer ca prizonier în mâinile Turcilor și să se ducă la guvernatorul din Scalanova, spre a-și procura legitimațiile necesare.

După înapoierea sa la Kubak, ofițerul lăsat ca garanție a fost pus în libertate. Vasul „Lodovica” și-a continuat călătoria spre Smirna, unde căpitanul a reclamat cazul consulului austro-ungar.

Recomandăm în atenția On. public, magazinul de pian Heldenberg, Sibiu, str. Cisnădiei 9, cel mai vechi și cel mai de încredere dintre magazinele existente din țară, care desface pianele renumitelor fabrici străine.

x Azi dăbia se mai adă câte o familie, care poate trăi fără nici un instrument muzical. Muzica dă voie bună, vioiciune celor ce o ascultă. Doar nu se poate închipui muzică bună fără instrument de asemenea bun. S'au dovedit de cele mai bune instrumente, având în plăcut și construcție fină instrumentele muzicale dela fabrica Mogyorossy Gyula Budapesta VIII Rákoczi-ut 71, despre cari vorbește mai pe larg anunțul publicat în numărul de azi al ziarului.

x Înainte de inventar, scădere la preț, gente, mufuri, săculeți pentru dame, articole de piele, guker-e și diferite articole cu prețuri ieftine de ocazie în prăvălia lui Hegedüs Gyula Arad, Piața Andrassy Nr. 15. Telefon 506.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onor mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațială.

POȘTA REDACȚIEI.

I. L. Ți-am mai răspuns odată. Nu putem decât să te sfătuim să muncești mult, să cobori în vers numai ce ai simțit cu adevărat și să-ți câștigi claritatea imaginilor. Nu-i lipsă să publici imediat. Rău au făcut alte ziare că ți-au dat în vileag începuturile, incontestabil, slabe. De alfel mai trimite-ne și-ți vom face critică cu plăcere.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Dionisie Negru Ciocova. Am primit 14 cor. abon. pe sem. I. 1912.

Dionisie Goanță Lăpușnic. Am primit 14 cor. abon. pe sem. I. 1912.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichia și cons.

In atenția omiculatorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca „Balkanska Carica“ (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne“ (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea juicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (*Polystigma rubrum*) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul veri cade frunza, pricinuită stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milerară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curăț reza chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.

(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

P. Bittenbinder

colorator de mășuri, curăți-
tor chimic de baine și spălător.

Timișoara — Temesvár.

Centra: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Fő-utca 27. sz.

Curăță și colorează, chimic, ori-ce haine de dame, domni și copii, perdele, pânzături și îmbrăcăminte de mobile. — Apoi spală și calcă ori-ce fel de albituri, gulerc și mangete. Comande din provincie se fac prompt. Costume bărb. curăț chimic cu 3 cor. Fărbuește totfelul de tort în diferite colori.

Pregătesc

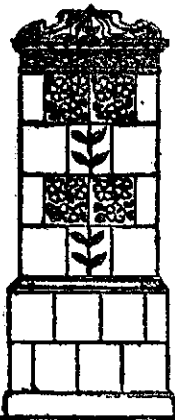
cupatoare de teracotă,

căminuri, vase, glastre,
cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onoratului public:

Magyar István,

fab icant de căminuri și art cola de lut
Temesvár-Gyárváros, Kém-u. 16.

Premiat la expoziția industrială din
Sibiu în 1903.

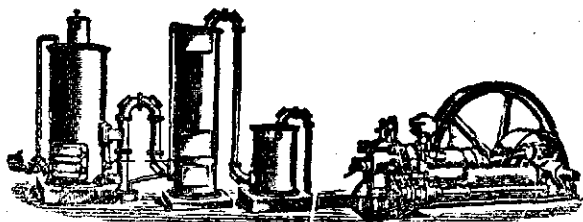
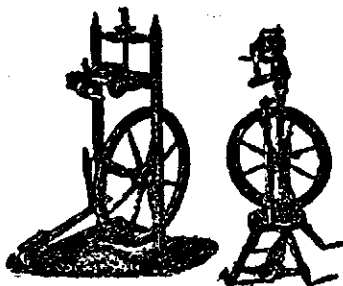
Roate de tors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să
află de vânzare la

Emil Krauss,
strungărie și atelier cu pu-
tere motorică.

Sibiu—Nagyseben,
Margarethengasse Nr. 5.

Ori-ce roată ce nu merge bine să primește
înapoi.

Garnituri de împlătit cu benzină și
ulei, motoare de benzină, ulei și gaz.

Construcție de mori:

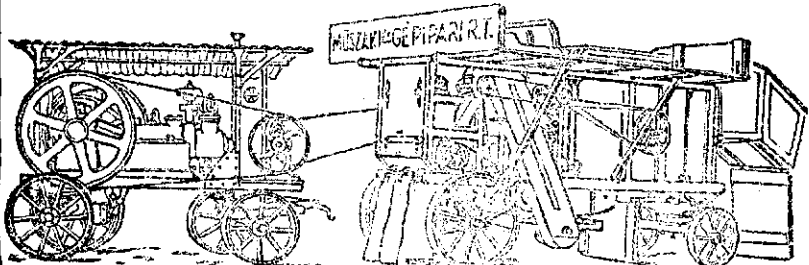
mori de rîjnit și măcinat, teascuri de ulei, instalații de apa-
duct, fântâni, pompe de totfelul. Prețuri ieftine, condiții
favorabile, garanții desăvârșite. Lămuriri specialiste, pro-
iect de cheltuieli și preț-curent se trimit gratis și franco.

Societate pe acții pentru industria tehnică de mașini.

Műszaki- és Gépipari Részvénytársaság,
Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

Reprezentantul pentru Arad și provincie:

LENGVEL GYULA,
atelier de motoare și mașini
Arad, (Hal-tér) Szentpál-u. 1.

Nagy Sándor, sculptor, Arad, Kossuth-utca Nr. 4.

În stabilimentul de pietrărie a lui Mairovitz.

Execută și reparaază

lucrări de sculptură artistică

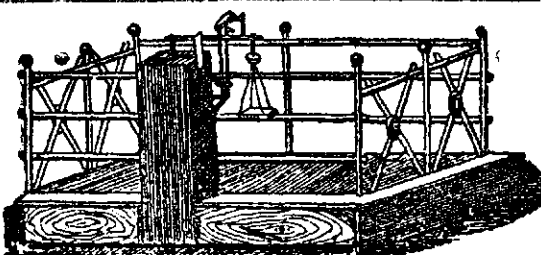
figurată și decorative precum și por-
trete după natură și fotografiile, monu-
mente mormântale, totfelul de produse
ale industriei, apoi lucrări moderne
sculptate pentru decorația zidurilor din
teracotă, piatră, ghips, ciment și din
alte materii pe lângă prețurile cele mai
— ieftine și serviciu conștiințios. —

Tokodi Testvérek,

fabricanți decumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
Lánc-utca. Bokor-utca 10.

Recomandăm comercianților, proprietarilor
de mori, agriculturilor
și măcelarilor

cumpenele

noastre, pregătite din
cel mai bun material.
Cumpene, cântare de-
cimale din fier cu ba-
lanțe de oțel, infractu-
rabile, autentificate. —
Pentru România lile-
răm și neautentificate.
Comercianților le dăm
rabat. — Catalog la
cerere trimitem cu re-
întoarcerea poștei.

In 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a văpsitorilor auritorilor și lastruitorilor diplomă. —

Taerner Antal

auritor de biserici și saloane
Versecz, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericești apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransa aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice icoane bisericești. La dorința pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provincii merg pe — — — speșele mele proprii. — — — Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

Vilhelm Connerth

NAGYSZEBEN—HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme:

bănci de școală

conform celor mai moderne cerințe igienice, pregătește apoi

bănci și scaune pentru biserici; table de școală; rame pentru hărți; rame pentru desemn și dulapuri pentru școală. Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și franco.

Fabrică de ceasornice electrice și ceasornice de turn
gr. Thorotzkai és Társa
Rozgonyi és Lendvai
Budapest, VII, Sziv u. 32

Pregătește

ciasuri pentru turn

din material de seamă cu funcțiune precisată, în orice mărime.

Ciasuri principale și laterale electrice, ciasuri vertizatoare pentru școli și fabrici.

Ciasuri pentru castele, căsărni și terase și jocul dangătului de clopote. — Primește reparaturi, precum și prefacerea ciasurilor vechi în ciasuri de turn cu salt de minut.

Cea mai mare și mai modernă fabrică de ciasuri electrice și de turn din Ungaria.

Ciasornicarii permanenți al capitalei și furnizorii căilor ferate ungare a fabricilor de tutun și casei de amanet.

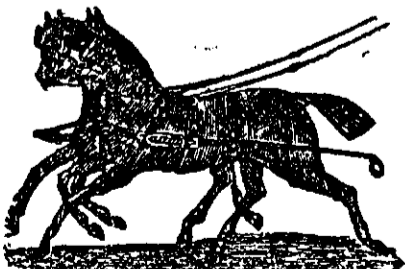
Premiat la expoziția gener. din Pécs cu medalia de aur și la expoziția asociației industriale din ară cu diploma de onoare.

Atelier de curelărie,
șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odnioară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galaxerie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârșobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civ. și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (șoturi) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

Pianuri sau Harmoniuri

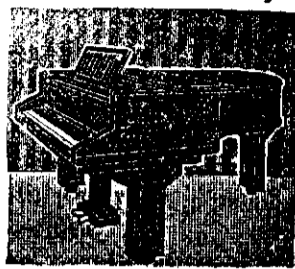
se cumpără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Strada
Cisnădiei 9.

(vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman).
intemeiat la anul 1867 ca 1-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică. Sortiment bogat de pianuri de închiriat. — Plătire în rate după dorință. Pianuri vechi să primesc ca schimb.

== Ceasornice, giuvaere, ==
== gramafone, și plăci ==

se pot cumpăra pe lângă garanție de 10 ani, cu prețurile cele mai ieftine din întreaga țară, și chiar și pe rate, la marele depozit alui

Tóth József,

ceasornicar și giuvaergiu.

Szeged, Dugonics-tér 11.

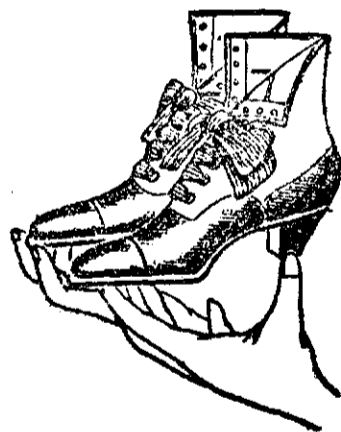
Reparații cu garanță de 5 ani se fac ieftin.

Catalog ilustrat trimite gratuit.

— Nenumărate scrisori de recunștință. —
Revizători se caută.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mâna în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copil. Gatoși, ghete comoade și pentru gimnastică. Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare ne-regulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat!

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori și fason elegant — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țarării români și sași.

